

Guðrún Ása Björnsdóttir

formaður Félags almennra lækna, FAL

gudrunasa@gmail.com

ÚR PENNA STJÓRNARMANNA LÍ

Sérnám lækna og sérfræðileyfisveitingar á Íslandi

Framhaldsmenntun lækna er vanræktur þáttur í íslensku heilbrigðiskerfi. Hvort sem litið er á sérnám eða símenntun. Á næstu árum mun breytt aldursamsetning þjóðarinnar krefjast umtalsverðra breytinga á því hvernig við skipuleggjum og veitum heilbrigðisþjónustu. Það sama á við um þjálfun lækna. Nágrannalönd okkar eru nú þegar farin að búa í haginn. Við verðum að gera slíkt hið sama og ekki má gleymast að vísindi, menntun og gæði haldast þétt í hendur.

Vandinn

Í desember 2017 hætti landlæknir að veita íslensk sérfræðileyfi í öllum sérgreinum nema heimilislækningum og geðlækningum. Ástæðan er sú að ESA barst kæra sem varðar sérfræðileyfisveitingar á Íslandi og gaf út álit þess efnis að Íslandi væri ekki heimilt að veita sérfræðileyfi sem gilda á EES í öðrum greinum en ofangreindum. Gerir ESA alvarlega athugasemd við það að Ísland hafi verið að veita sérfræðileyfi út á nám sem ekki var formlega skipulagt hér á landi og þannig ekki fylgt þeim samningum sem Ísland er aðili að í gegnum EES. Nánar tiltekið tilskipun nr. 2005/36/EB um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi.

Núna er aðeins formlega skipulagt fullt sérnám í heimilislækningum og geðlækningum á Íslandi. Búið er að meta og samþykkja fyrri hluta sérnáms í nokkrum sérgreinum en margir almennir læknar eru starfandi í ósamþykktum námsstöðum. Engin trygging er fyrir því að nám á Íslandi sé metið erlendis. Margir sérnámslæknar sem farnir eru af landi brott hafa gert ráð fyrir því í sínu ráðningarferli að geta sótt um íslenskt sérfræðileyfi sem ekki er lengur hægt.

Flestir íslenskir sérnámslæknar eru því í vanda. Raunveruleg hættu er á að missa þá úr landi og að þeir sem lokið hafa sínu sérnámi erlendis skili sér ekki heim.

Sagan

Skipulagt sérnám hefur verið til staðar hér á landi í mörg ár þó að það hafi ekki alltaf verið formlegt. Sérnámslæknar á Íslandi eru almennt ánægðir með sín námstækifæri sem fer fjölgandi með hverju árinu. Fer það eftir heilbrigðisstofnunum hve mikið sérnám og hvaða sérnám þær geta veitt. Heilbrigðiskerfið þarf á sérnámslæknum að halda til að halda uppi almennri deildarvinnu, kennslu, vísindastörfum og svo mætti lengi telja. Læknisfræðin býður alltaf upp á nám og störf erlendis og mun það ekki breytast þó sérnám á Íslandi verði eftt. Ekki má skerða valfrælsi lækna.

Íslenskt sérnám

Tilskipunin frá 2005 tekur til lágmarks tímalengdar sérnáms, kallar á formlega skipulagt sérnám án þess að skilgreina hvað eigi að felast í marklýsingu (*curriculum*) en leggur áherslu á að kennslustofnanir séu vel skilgreindar og formlega metnar. Þarf íslenskt sérnám því að uppfylla eftirfarandi þrjá þætti:

- Fara eftir samþykktri íslenskri marklýsingu.
- Fara fram á samþykktri kennslustofnun (innlendri eða erlendri).
- Vottað af mats- og hæfnisnefnd heilbrigðisráðherra.

Efla þarf sérnám á Íslandi í öllum sérgreinum sem hægt er skipuleggja út frá íslenskum heilbrigðisstofnunum. Útbúa þarf marklýsingar fyrir allt nám sem fer fram hér á landi. Innan marklýsingar getur meðal annars verið skilgreindur tími til rannsókna, annað sérnám og tími erlendis. Skipuleggja þarf fullt nám þar sem hægt er. Annars bjóða upp á hlutanám sem raunhæft er að fá metið til erlends sérfræðileyfis.

Næstu skref

Til að bregðast við framtíðaráskorunum heilbrigðiskerfisins verður Ísland að veita öflugt sérnám með áherslu á breiða menntun og þjálfun ásamt því að hlúa að vísindastarfi. Sérnám þarf að skipuleggja út frá heilbrigðiskerfi hvers lands, heilbrigðisstofnunum sem sérnám fer fram á og faglegum þáttum.

Stjórn FAL hefur með stuðningi Læknafélags Íslands unnið að því að greina vandann og leggja fram tillögu að lausn til skemmri og lengri tíma. Hefur þessi tillaga verið kynnt heilbrigðisráðherra, nýjum landlækni og þeim sem bera mesta ábyrgð á framhaldsmenntun lækna. Tillagan felur í sér leið til að gera landlæknisembættinu kleift að halda strax áfram að veita íslensk sérfræðileyfi og gefa kerfinu lengri tíma til að bregðast við þeim breytingum sem þurfa að eiga sér stað. Efla þarf alla aðila sem koma að framhaldsnámi lækna og veita fjármagn til uppbyggingar.

Markmiðið er áframhaldandi veiting íslenskra sérfræðileyfa um ókomna tíð sem Íslendingar geta verið stoltir af og notað á EES-svæðinu. Á aldarafmæli fullveldis Íslands og Læknafélags Íslands verðum við að líta raunsæjum en bjartsýnum augum til framtíðar. Stöndum keik frammi fyrir því göfuga verkefni að efla og bæta framhaldsmenntun lækna.

Stjórn Læknafélags Íslands

Reynir Arngrimsson *formaður*
Björn Gunnarsson *gjaldkeri*
Guðrún Ása Björnsdóttir
Hjalti Már Þórisson
Jóhanna Ósk Jensdóttir
Magdalena Ásgeirsdóttir *ritari*
María Soffía Gottfredsdóttir
Ólafur Ó. Guðmundsson

Í pistlunum *Úr penna stjórnarmanna LÍ* birta þeir sínar eigin skoðanir en ekki félagsins.